

MedLibTrain til Istanbul - siste stopp for prosjektet?

Av Irene Hunskår, Betanien diakonale høgskole/Haraldsplass diakonale høgskole

Regina Küfner Lein, Universitetsbiblioteket i Bergen

Barbara Niedźwiedzka, Information Studies Department,

Inst. of Public Health, Jagiellonian University Medical College, Krakow

Małgorzata Sieradzka-Fleituch, Medical Library Jagiellonian University Medical College, Krakow

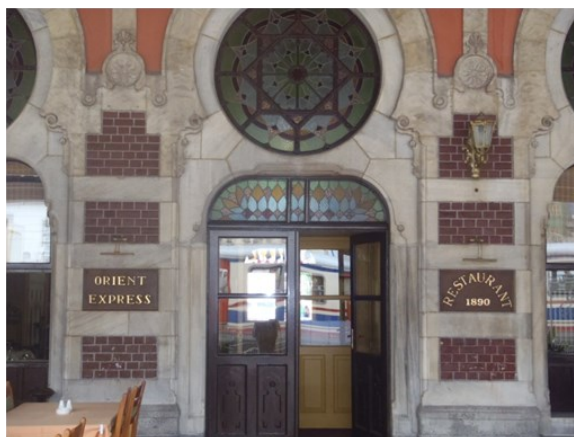
Hege Sletsjøe, Helsedirektoratet

Anne Stenhammer, Høgskolen i Buskerud

Istanbul var endestasjonen til Orientekspresen i nesten hundre år frå starten i 1883 til det siste direktetoget frå Paris til Istanbul i 1977. Så lenge hadde ikkje vi i MedLibTrain-prosjektet halde på då vi på EAHIL-konferansen sommaren 2011 oppsummerte våre erfaringar. I denne artikkelen presenterer vi prosjektet, litt om arbeidsmåtene og gjennomføringa i dei ulike fasene fram til vi publiserte handboka. Rett og slett ein historisk oppsummering. Den andre artikkelen vil presentere erfaringane våre etter to års intensivt prosjektarbeid. (1). Tekstane er basert på innlegget på EAHIL konferansen i Istanbul sommaren 2011 (2) og seinare bearbeida for SMH-nytt.

Innleiing

Både i Norge og Polen er medisinske bibliotekarar involverte i undervisning for studenter, forskarar og helsepersonell. Men dagens bibliotekarutdanning gjev ikkje tilstrekkeleg kompetanse og kunnskap om verken fagområdet medisin og helse eller ressursar i desse faga og formidling av desse til brukarane. I Norge er vi heldige som har SMH som i over 50 år har hatt fokus på både vidareutdanning og kompetanseheving for medisinske bibliotekarar. Noko liknande har dei ikkje i Polen. Tidleg hausten 2008 tok representantar frå Jagiellonian University Medical Library og Medical College Information Studies Department i Krakow, kontakt med styret i SMH for å invitere norske medisinske bibliotekar med i eit samarbeidsprosjekt om å lage undervisningsopplegg for medisinske bibliotekarar. Målet var å utvikle eit «Train the Trainer Programme» innanfor bibliotekopplæring i medisinske/helsefaglege bibliotek. Sjølve prosjektsøknaden og invitasjonen vart presentert på årsmøtet til SMH i Trondheim i slutten av oktober. Det høyrdes spennande ut, og Randi Bolstad og Regina Küfner Lein frå Universitetsbiblioteket og Irene Hunskår frå Betanien diakonale høgskole/Haraldsplass diakonale høgskole i Bergen meldte seg til

Frå jernbanestasjonen i Istanbul der Orientekspresen endar. Foto: Irene Hunskår

teneste. Anne Stenhammer, Frøydis Løken og Karin Bakkemo frå Høgskolen i Buskerud og Hege Sletsjøe frå Helsedirektoratet ville også vere med. Vi følte alle at vi hadde ein del erfaring og kompetanse i å undervise studenter og andre fagpersonar i både informasjonssøking og tilgrensa emner.

Etter forhandlingar med arbeidgjevarane - det var trass alt snakk om å jobbe 5 timar i veka i 2 år, vart gruppa etablert under namnet SMH Krakow Committee. Det første vi måtte gjere var å skrive om oss sjølve og våre "skills and experience" som var relevant for prosjektet på max 1500 teikn for alle norske i prosjektet

Dei norske deltakarane i MedLibTrain, på prosjektmøte i Bergen april 2010. Frå venstre: Anne Stenhammer, Hege Sletsjøe, Randi Bolstad, Regina Küfner Lein, Frøydis Løken og Irene Hunskår. Karin Bakkemo var ikkje til stades. Foto: Haraldsplass diakonale høgskole

- allerede her møtte vi dei første indikasjonane på at det internasjonale byråkratiet har bestemte reglar som skal følges! Vi måtte utnevne ein norsk koordinator, Randi Bolstad, og ho gjorde ein strålende innsats med å halde orden på timelister, økonomi og anna administrasjon for den norske delen av prosjektet tillegg til det faglege skrivearbeidet.

Prosjektet blei finansiert av Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) og Norwegian funds/EEA Grants, ein finansieringsordning der EFTA/EØS-landa Noreg, Island og Liechtenstein overførte til saman 10,4 milliardar kr. til dei nye medlemslanda i EU i 2004 - 2009. Mottakere var Estland, Kypros, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia og Ungarn. Bulgaria og Romania kom inn under ordninga i løpet av 2007. I tillegg var også dei nyaste EU-medlemmene Hellas, Portugal og Spania inkludert i ordningane.

Det er mottakerlanda som har ansvar for planlegging, gjennomføring og oppfølging av prosjekt og program. Vår prosjektsøknad var ein del av «Scholarship and Training Fund» og prosjektet hadde ei ramme på 327 228 PZL (over 600.000 NOK)

I slutten av februar 2009 fekk vi melding frå Polen om at prosjektet hadde blitt godkjent og fått finansiering. Då var det berre å gå i gang! Allereie ein månad seinare skulle vi møtast for første gong i Krakow, og vi skulle gjere litteratursøk, lese oss opp på temaet un-

dervisning i bibliotek og førebu presentasjonar om «Current state of the art in medical librarian's education – Norway».

Målet med prosjektet

Målet med prosjektet var å utvikle eit undervisningsopplegg/kurs for bibliotekarar i medisinske og helsefaglige bibliotek som driv med undervisning og opplæring av studentar og tilsette. Det blei tidleg planlagt å gjennomføre ein studie for å kartlegge og samanlikne utdanningsbehov til bibliotekarar som underviser i informasjonskompetanse innenfor medisin og helsefag i begge land.

Fasane i prosjektet og dei viktigast arbeidsmetodane var følgjande:

Fase 1. Gjennomføre ei vurdering av opplæringsbehov hos medisinske bibliotekarar som underviser i Polen og Norge. Online spørjeundersøking.

Fase 2. Utvikle innhald og metodikk i eit kurs for medisinske bibliotekarar som underviser på grunnlag av resultata av behovsvurderinga. Skrivning i grupper med tilbakemeldingar frå grupper i det andre landet. E-post og ein e-læringsplattform (Alfresco) ble brukt for å utveksle dokumenter.

Fase 3. Kritisk vurdere innhaldet i handboka i begge land. Her fekk vi hjelp av eksterne bibliotekarar i kvart land til fagfellevurdering av kvar modul. I alt hadde vi hjelp av 5 norske og 5 polske kyndige bibliotekarar i dette arbeidet. Vurderinga blei gjennomført som ein blindreview i begge land. Ytterlegare gjennomgang av heile handboka vart gjort av to nye ekspertar, ein frå kvart land.

Fase 4. Korrigering og justering av innhaldet i henhold til kommentarar frå dei eksterne fagfellene. Retta forfattarane av modulane, og samarbeida med dei to redaktørane av handboka for å forbetre den endelege handboka, både på engelsk og polsk. Publisering av handboka (print og elektronisk).

Prosjektet blei utvikla i eit tett polsk-norsk samarbeid, med bruk av fysiske seminarer for heile teamet, to gonger i kvart land, forutan flere nasjonale gruppediskusjoner. Under

møtene blei organisering og framdrift av arbeidet diskutert. Vidare kommunikasjon blei opprettholdt via e-post, eit online møte, telefonsamtalar og e-læringsplattform Alfresco. Figuren nedanfor (Fig. 1) illustrerer flyten av arbeid og samhandling mellom dei to samarbeidspartnarane.

Fase 1. Spørjeundersøkinga

Målet med spørjeskjemaet var å kartlegge kunnskaps- og utdanningsbehova hos bibliotekarar som underviser i informasjonskompetanse, eller trur dei kjem til å undervise i dette. Det primære målet var å skaffe nødvendige data om pedagogiske behov, preferansar og begrensningar hos polske og norske bibliotekarar som underviser eller ønsker å undervise. Undersøkinga skulle vere ein bakgrunn for å utvikle eit felles kurs for bibliotekarar som skal undervise andre bibliotekarar (teach-the-teacher-konseptet) i begge land.

Studien skulle svare på:

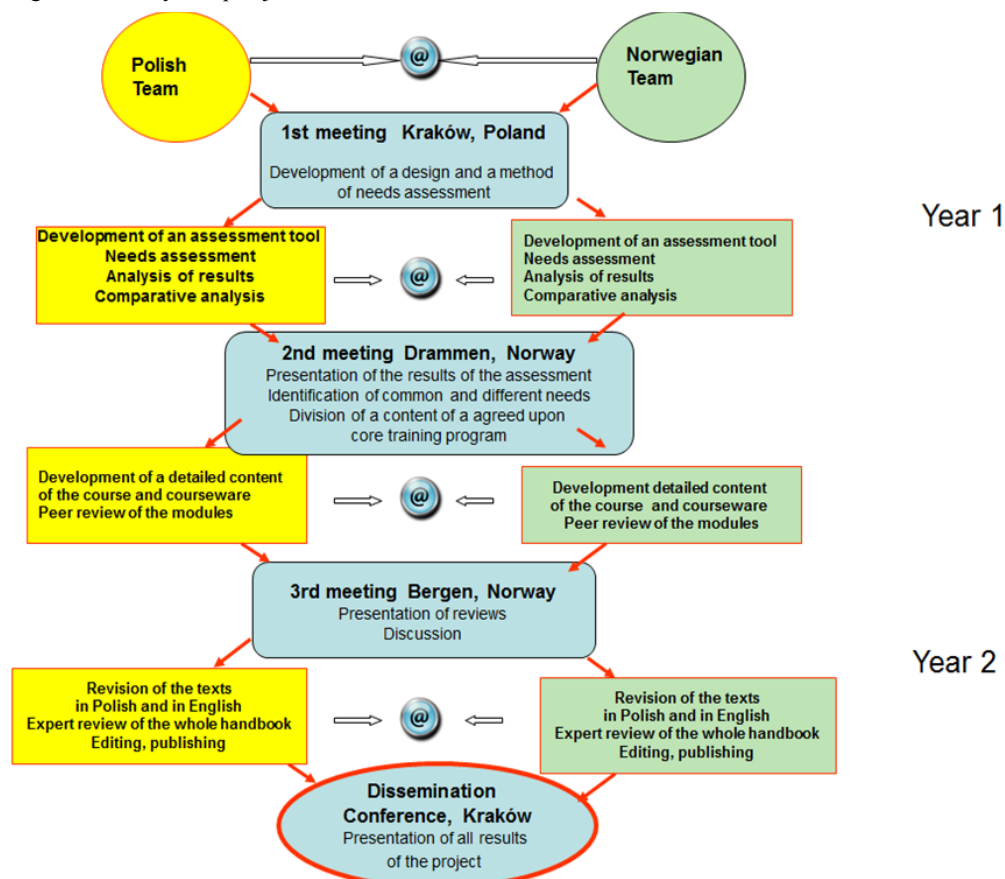
- eigenvurdering av relevant kunnskap og ferdigheter

- kunnskaper og ferdigheter som er viktige å ha for ein bibliotekar som underviser
- oppfattetelse av kva for hindringar/barrierer som finnst i høve til vidare utdanning og opplæring
- preferansar i høve til form for kontinuerleg opplæring og vidareutdanning

Den elektroniske undersøkinga vart gjennomført på same tid i begge land. Spørjeskjemaet besto av 32 spørsmål, dei fleste av dei multiple-choice (24) og 7 beskrivande. Til saman svarte 180 bibliotekarar. Svarprosenten på spørjeskjemaet i Polen var 48% (80 svar) og i Norge 44% (100 svar). Dataene ble samla inn og analysert i Polen. Både dei polske og norske respondentane var einige om at følgjende kunnskaper og ferdigheter var dei viktigaste for bibliotekarar som underviser:

- Databasesøk
- Terminologi innan medisin og helsefag

Fig 1. Arbeidsflyten i prosjektet

- Korleis bruke dataprogram i underviningen
- Korleis kommunisere / samhandle med fakultetet
- Verktøy for kvalitetsvurdering og rangeringskriterier
- Open-access tidsskrifter og institusjonelle forskningsarkiv
- Presentasjonsferdigheter

Respondentene oppga ein absolutt mangel på kunnskap på nokon områder. Det var også signifikante forskjeller mellom dei norske og polske bibliotekarane i forhold til korleis dei vurderte sitt eige kunnskapsnivå, og kva dei meinte er nødvendige kunnskaper bibliotekarar som underviser bør ha.

Bibliotekarane i Polen og Norge svarte også ulikt i høve til kva områder dei hadde størst mangel på kunnskap. (Tab.1)

Fase 2: Arbeid med handboka

Innhaldet i handboka er basert på resultatane av spørjeskjemaundersøkinga og svarene dei norske og polske bibliotekarane gav der. Vi tok utgangspunkt i dei områda som respondentane meinte var viktigast, og dei områda flest svarte at dei hadde liten kunnskap om. Vidare tok vi med områda som hadde utpekt seg i litteraturstudien vi gjorde i forkant av spørjeskjemaundersøkinga. Til slutt tok vi med eigne erfaringar og meiningar om kva som er viktige område å ha kompetanse og kunnskap om når ein skal undervise. Temaene det skulle skrivast om blei fordelt mellom prosjektdeltakarane utifrå interesse og kunnskap om områda, og utifrå ein praktisk tilnærming: Det var viktig at dei som skulle skrive på same modul var så nær

som mogleg geografisk. Det blei skrevet flere utkast, og inn i mellom kommenterte vi andre sine moduler. På den måten kom vi godt inn i mange delar av handboka, og modulane blei bearbeidda fleire gonger. Utkasta blei også diskutert på seminara vi hadde undervegs. Eit resultat av denne intensive e kommenteringa, samskrivinga og korrigeringa, blei ei meir heilheitleg og gjennomarbeidd handbok. Heilt frå begynnelsen blei dette arbeidet leia av den norske og polske redaktøren som i tillegg skulle skrive sine egne kapitler. Til slutt enda vi opp med ei handbok som består av 5 moduler med 21 kapitler på over 300 sider. Dei 5 modulane handlar om (for oversikt over alle kapitla viser vi til sjølve handboka):

1. Undervisningens ABC
2. Informasjonsressurser og søking
3. Kunnskapsbasert praksis i helsefaga og forskningsmetodar
4. Publisering og copyright
5. Markedsføring og organisering av kurs i informasjonskompetanse

Teoriar om læring hos vaksne dannar den teoretiske bakgrunnen for utforming av undervisningsmaterialet. Vi la heller vekt på å gje nokre veiledande råd enn på å tilby ein komplett oversikt og kunnskapsbase. Innhaldet i alle kapitla er tilpassa bibliotekarperspektivet og skrevet hovudsakeleg med bibliotekarar i tankene. Men boka kan også brukast som pedagogisk materiale for og av sluttbrukarar. Dei fleste kapitla inneheld tips til vidare lesing, eksempel på øvingar ein kan gjere og anbefalingar om undervisningsmetoder.

Fase 3 og 4 - Fagfellevurdering, redigering og publisering

Handboka gjennomgjekk fagfellevurdering i

Tabell 1: Områder der respondentane seier dei har størst mangel på kunnskap vist etter synkende frekvens

Norge	Polen
Bruk av programvare for e-læring Metodar for evaluering Korleis halde seg oppdatert Innhald i studie-programmene i medisin og helsefag Forskningsmetodar	Forskningsmetodar Referansehandteringsprogram Kunnskapsbasert praksis Bruk av medisin- og helsefaglege beslutningssystemer (f. eks. DynaMed) Markedsføring av undervisning/kurser

begge land. Vi hadde ti nasjonale fagfeller - fem fra kvart land - alle undervisningsbibliotekarar med lang yrkeserfaring. Desse gjennomgjekk ein modul kvar. Til slutt hadde vi to ekspertar frå kvart land, med høg kompetanse innanfor informasjonsvitskap, som leste og anmeldte handboka. Redaktørane hadde så ei siste gjennomgang av heile boka før ho blei trykt på engelsk og polsk. Den engelske versjonen av handboka er tilgjengeleg via Bibsys Brage: http://brage.bibsys.no/dhh/handle/URN:NBN:no-bibsys_brage_16163

Begge dei interaktive versjonane er tilgjengeleg hos The Jagiellonian University Medical Library: <http://www.bm.cm-uj.krakow.pl/MedLibTrain.aspx>

Til slutt

Som avslutning på prosjektet blei det arrangert eit seminar i Krakow i desember 2010. Samstundes feira det medisinske biblioteket i Krakow sitt 200 års jubileum. Arrangementskomiteen hadde invitert medisinske bibliotekarar frå heile Polen og dei norske fagfellene som hadde hjulpe oss i prosjektet. På seminaret presenterte vi handboka og hadde ulike foredrag om arbeidet i prosjektet. Mellom anna hadde nokon laga ein fantastisk biletmontasje frå alle møta i prosjektet med flott musikkfølge. I tillegg til publisering av handboka og presentasjonar av prosjektet på nasjonale og internasjonale konferansar, er det skreve ein del artiklar. Diverre er ein del av desse på polsk, og lite tilgjengeleg for norske bibliotekarar. Nedanfor er ei liste over nokre av presentasjonane, postera og artiklane som er publiserte (3-11).

Litteraturliste

1. Lein RK, Hunskaar I, Niedzwiedzka B, Sieradzka-Fleituch M, Sletsjøe H, Stenhammer

A. Erfaringer med internasjonalt samarbeid i MedLibTrain-prosjektet. SMH-nytt. 2012;37.

2. Niedzwiedzka B, Hunskaar I, Sieradzka-Fleituch M, Lein RK, Sletsjøe H, Stenhammer A. „Become a competent teacher of information skills” – The experience of developing an educational course in international co-operation. Muntlig presentasjon EAHIL-workshop, Istanbul, Tyrkia 5-8 juli 2011. Tilgjengelig fra:

http://eahil2011.ku.edu.tr/sites/eahil2011.ku.edu.tr/files/ppt/become_a_competent_teacher_Niedzwiedzka-Lein.pdf

3. Niedzwiedzka B, Stasiak M, Zdeb U, Cieśla J. Potrzeby, wiedza i umiejętności edukacyjne bibliotekarzy prowadzących szkolenia użytkowników bibliotek w instytucjach ochrony zdrowia w Polsce i w Norwegii. [*Comparative study of educational needs, knowledge and skills of librarians conducting user education in health care institutions in Poland and in Norway*]. *Zagadnienia Informatyki Naukowej*. 2009;94(2):70-80.

4. Cieśla J, Stasiak M, Zdeb U, Niedzwiedzka B. Bibliotekarz medyczny – nauczyciel umiejętności informacyjnych. Obraz wyłaniający się z badania potrzeb edukacyjnych bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach medycznych i pokrewnych w Polsce. [*Medical librarian – a teacher of information skills. A characteristic based on a study of educational needs of librarians employed in medical and related libraries in Poland*]. *Praktyka i Teoria Informatyki Naukowej i Technicznej*. 2009;17(3):3-11.

5. Zdeb U, Stasiak M, Uryga A. Realization of an undertaking through “project” – experiences of 1.5 year co-operation of Polish and Norwegian medical librarians. 28. Conference for medical libraries, 9-11 June 2010, Wrocław.

6. Lein RK, Sletsjøe H. "Bli en bedre underviser med MedLibTrain". SMH-dagene, 14.-15. september 2010, Tønsberg.

7. Niedźwiedzka B, Hunsjør I. Educational needs and self-perceived skills of teaching librarians – a comparative Polish-Norwegian study. Muntlig presentasjon. EAHIL-konferanse Lisboa 14-18 juni 2010.
8. Ciesla J, Stasiak M, Zdeb U, Niedźwiedzka B. The profile of a teaching librarian in Poland – results of a survey conducted among health librarians. Poster. EAHIL-konferanse Lisboa 14-18 juni 2010. Tilgjengeleg frå: <http://www.slideshare.net/eahil2010/dcs00335>
9. Hunsjør I, Lein RK, Løken F. From librarian to teacher - how big is the step? Poster. EAHIL-konferanse Lisbon 14-18 juni 2010. Tilgjengeleg frå: <http://www.slideshare.net/reginalein/poster-eahillisboa2010>
10. Cieśla J, Zdeb U, Uryga A. Kształcenie bibliotekarzy uczących użytkowników informacji naukowej poprzez realizację projektu.. EBIB, Elektron. Biul. Inf. Bibl. 2011, nr 2 (120). Tilgjengeleg frå: <http://www.nowyebib.info/biuletyn/343-ebib-22011-1205>
11. Niedźwiedzka B, Hunsjør I, Sieradzka-Fleituch M, Lein RK, Sletsjøe H, Stenhammer A. Doświadczenia i wnioski płynące z realizacji polsko-norweskiego projektu „MedLibTrain” [*Experiences and conclusions from Polish Norwegian MedLibTrain project*]. Forum Bibliotek Medycznych.. 2011; 4 (2): (In print).